

Witold Hensel, Wojciech Dzieduszycki

Kruszwica, woj. bydgoskie. Stanowisko 2

Informator Archeologiczny : badania 16, 200-201

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Cmentarzysko położone jest na południowo-zachodnim skłonie niewielkiego wzniesienia, na gruntach należących do Franciszka Zaręby. Jest to nieużytek porośnięty częściowo wysokimi sosnami, używany obecnie jako paśnik.

Stanowisko zostało w 90% zniszczone przez wybieranie kamieni bruków i obudów na cele gospodarskie oraz na budowę drogi biegnącej z Siemiatycz przez Czartajew do Grodziska. Największemu zniszczeniu uległ środek cmentarzyska, który został pozbawiony całkowicie kamieni obudów i jak należy przypuszczać, kamieni bruków /teren jest wyraźnie obniżony/. Zachowały się jedynie, nieco mniej zniszczone, fragmenty konstrukcji kamiennych położone w południowo-zachodniej i północno-wschodniej części /ary 5 i 11 oraz częściowo 4, 12 i 17/. Kłopoty z nabyciem siły roboczej spowodowały, że prace prowadzone były przeważnie własnymi siłami. W okresie tym przebadano około jednego aru. Wykopy założono w południowo-zachodniej części cmentarzyska /arty 4, 5, 11 i 12/ oraz niedaleko granicy wschodniej na arze 17. Po usunięciu warstwy darni i oczyszczeniu kamieni bruku okazało się, że odkryte groby są zniszczone w większym stopniu niż przypuszczano. Ogółem odkryto 11 grobów i tylko w jednym natrafiono na małe fragmenty kości długich /grób 1/. Większość grobów pozbawiona była wyposażenia. Są to przeważnie groby w dużym stopniu zniszczone. Jedynie w czterech grobach zachowało się wyposażenie "ubogie" w postaci: noża, 2 krzesiwiek, pierścienka brązowego, 4 paciorków szklanych i silnie skorodowanego przedmiotu żelaznego /groby: 1, 4, 5, 7/. W wypełnisku jamy grobowej znajdowały się drobne węgle drzewne oraz fragmenty ceramiki.

KRUSZWICA
woj.bydgoskie
Stanowisko 2

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materiałnej
Zakład Archeologii
Wielkopolski w Poznaniu

Badania pod kierownictwem prof.dr.
Witolda Hensla prowadził dr Woj-
ciech Dzieduszycki. Finansował
IHKE PAN. Wczesnośredniowieczny
gród /X-XI w./, miasto /XII-XIII w./.

Kontynuowano prace wykopaliskowe na południowym stoku Wzgórza Zamkowego /wykop IVA/. Celem prac było dalsze odsłanianie umocnień grodu kruszwickiego oraz prześledzenie przemian zachodzących w urbanistyce wczesnomiejskiej.

Odkryto sześć XII-wiecznych poziomów osadniczych złożonych z budowli zrębowych, ulic i palenisk. W dwóch górnych poziomach odsłonięto bogaty materiał kulturowy. Oprócz ceramiki, kości, szczątków botanicznych na uwagę zasługują wytwory ze szkła /obraczka, paciorek ze złotą folią/, bursztynu /paciorek/, brązu i żelaza.

W niższych poziomach natrafiono na wielopoziomą ulicę wykonaną z dranic ułożonych na legarach, przytkającą do budowli mieszkalnych, a jednocześnie okalającą XIII-wieczny zespół miejski.

Stwierdzono, że pod nawarstwieniami XIII-wiecznymi zalegały relikty związane z osadnictwem 2 poł.X wieku /szczątki warstwy, dwie jamy/.

W części południowej wykopu IVA odsłonięto dalsze trzy poziomy konstrukcji rusztowych stosu wału otaczającego gród kruszwicki w 2 poł.XIII wieku. W jednym z poziomów konstrukcyjnych natrafiono na żelazny grot strzały.

Poniżej warstw wczesnośredniowiecznych eksploracji poddano dalsze pozostałości osadnictwa ludności kultury łużyckiej z okresu halsztackiego /HaD/. W poziomie tym odsłonięto pięć jam o dwufazowej stratygrafii zawierających bogaty materiał ceramiczny, kostny i dendrologiczny. Z innych zabytków ruchomych na uwagę zasługuje bryłka bursztynu i unikatowy, bogato ornamentowany krępulec z poroża.

Materiały przechowywane są w ZAW IHKM PAN w Poznaniu.

KRUSZWICA
woj.bydgoskie
Stanowisko 3

patrz
okres halsztacki

KRUSZWICA
woj.bydgoskie
Stanowisko 17

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury
Materiałnej
Zakład Archeologii
Wielkopolski w Poznaniu

Badania prowadził dr Krzysztof Szamałek i mgr Urszula Narożna-Szamałek. Finansował WKZ w Bydgoszczy. Osada wczesnośredniowieczna /faza C-D/ i miasto /XIV-XV w./.

Celem badań była weryfikacja układu stratygraficznego stanowiska wcześniej okazjonalnie badanego, przy próbie odszukania mającego znajdować się tu cmentarzyska ludności kultury łużyckiej. Stanowisko 17 wraz ze stanowiskami 9 i 10 znajdują się w obrębie wyróżniającej się fizjograficznie jednostki, którą tworzy południowa część rozległego garbu moreny dennej otoczona dolinami rynny goplańskiej oraz wpadających do niej cieków. W przeszłości garb ten przy wyższym od obecnego poziomie jeziora tworzył dużych rozmiarów wyspę, której południowy cypel oblany był rozlewiskami wpadającej w tym miejscu do Gopla Śmierni.

Badania w obrębie dwóch założonych sondży o łącznej powierzchni 15 m², przy większości warstw kulturowych 2-3 m dostarczyły informacji potwierdzających istnienie osad-